

بسمه تعالی

شیوه‌نامه توسعه هسته‌های مسئله‌محور اعضای هیات علمی (طرح شهید دکتر بهشتی)

مقدمه

در راستای اجرایی سازی اقدام‌های ملی ۹-۲-۲، ۳-۱-۲ و ۳-۱-۳ سند راهبردی کشور در امور نخبگان در خصوص «شبکه‌سازی افراد و گروه‌های نخبه در حوزه‌های تخصصی و حول فعالیت‌های نخبگانی به منظور هم‌افزایی و هم‌گرایی، تقویت همکاری، اشتراک دانش و اطلاعات؛ انجام کارهای مشترک و حل مسائل مناطق کم‌برخوردار»، تبصره ۴ ماده ۴ «آیین‌نامه شناسایی و پشتیبانی از دانش‌آموختگان برتر دانشگاهی» و تبصره ۴ ماده ۴ آیین‌نامه شناسایی و پشتیبانی از اعضای هیات علمی برگزیده دانشگاهی و به منظور شبکه‌سازی بین اساتید برتر و نخبه و زمینه‌سازی برای اثرگذاری آن‌ها در حل مسائل و چالش‌های اساسی کشور، بنیاد ملی نخبگان با تصویب این شیوه‌نامه که به پاس تلاش آیت الله دکتر سیدمحمد بهشتی (ره) در ایجاد هسته‌های نخبگانی، به نام این شهید عالی مقام نام‌گذاری می‌شود، از تشکیل هسته‌های مسئله‌محور اعضای هیات علمی، حمایت کرده و از نتایج مطالعات آن‌ها برای اثرگذاری در حل مسائل مهم کشور پشتیبانی نهادی می‌کند.

ماده ۱: تعاریف

عناوین استفاده شده در این شیوه‌نامه به صورت زیر تعریف می‌شوند:

الف. «بنیاد»: بنیاد ملی نخبگان؛

ب. «معاونت»: معاونت سرآمدان و نخبگان بنیاد؛

ج. «شورای راهبری»: شورای راهبری شیوه‌نامه «توسعه هسته‌های مسئله‌محور اعضای هیات علمی» که ترکیب

و وظایف آن، در ماده ۳ این شیوه‌نامه مشخص شده است؛

د. «دفتر اثربخشی»: دفتر توسعه اثربخشی و اثرگذاری سرآمدان و نخبگان بنیاد؛

ه. «دبیرخانه»: دبیرخانه شورای راهبری شیوه‌نامه «توسعه هسته‌های مسئله‌محور اعضای هیات علمی»؛

- و. «هسته»: هر یک از گروه‌های کاری پژوهشی «تقاضامحور» و «اولویت‌محور» که بر اساس این شیوه‌نامه شکل می‌گیرند؛
- ز. «مسئله»: موضوع یا نیازی که هسته برای رسیدن به راه‌حل آن تشکیل می‌شود. مسئله می‌تواند «تقاضامحور» یا «اولویت‌محور» باشد؛
- ح. «صاحب مسئله»: هر یک از نهادهای دولتی یا غیردولتی که مسئله‌ای را به‌منظور تشکیل هسته‌ای برای حل آن مطرح می‌کند و بخشی از هزینه‌های هسته را بر عهده می‌گیرد؛
- ط. «حامی»: هر یک از اشخاص حقیقی یا حقوقی که از انجام طرح، حمایت مادی یا معنوی به عمل می‌آورد. حامی می‌تواند مسئله را به دبیرخانه پیشنهاد دهد؛
- ی. «راهبر»: هر یک از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و موسسات علمی مطابق با شرایط بند ۶-۱ که برای حل مسائل، «پیشنهاد» ارائه می‌کنند و هسته را تشکیل می‌دهند؛
- ک. «ناظر»: شخصیتی حقیقی یا حقوقی که از تخصص لازم در زمینه طرح برخوردار بوده و به پیشنهاد دبیرخانه و توسط شورای راهبری انتخاب می‌شود؛
- ل. «پیشنهاد»: متنی که مسیر رسیدن به حل مسئله و الزامات آن را به‌دقت تشریح می‌کند؛
- م. «طرح»: «پیشنهادی»، که پس از تأیید شورای راهبری وارد مراحل اجرا می‌شود و نتیجه آن می‌تواند منجر به تصمیم‌سازی یا تصمیم‌گیری در حل مسئله شود.

ماده ۲: اهداف

مهم‌ترین اهداف توسعه هسته‌ها، به شرح زیر هستند:

- ۱-۲. کمک به شبکه‌سازی بین اعضای هیأت علمی برتر و بین دانشگاه‌ها با هدف تقویت همکاری‌های علمی و انتقال تجارب ایشان به‌منظور شناسایی و حل مسائل کشور؛
- ۲-۲. تشویق نهادهای دولتی و غیردولتی به حل مسائل جامعه و صنعت توسط افراد یا گروه‌های برتر و نخبه؛
- ۳-۲. زمینه‌سازی برای توسعه اثرگذاری اعضای هیأت علمی، دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان دانشگاه‌ها و موسسه‌های علمی در حل مسائل واقعی جامعه و صنعت.

ماده ۳: شورای راهبری

۳-۱. اعضاء

به منظور راهبری اجرای این شیوه نامه، شورایی متشکل از اعضای زیر تشکیل می شود:

(الف) معاون سرآمدان و نخبگان بنیاد (رئیس شورا)

(ب) مدیر کل دفتر اثربخشی و یا یک صاحب نظر به پیشنهاد ایشان (دبیر شورا)

(ج) حداقل ۳ صاحب نظر در حوزه های مختلف تخصصی، آشنا با اولویت های ملی به پیشنهاد دبیر شورا

تبصره ۱: احکام اعضای شورا توسط قائم مقام بنیاد صادر می شود.

تبصره ۲: در صورت لزوم که مسئله از نوع تقاضامحور باشد، صاحب مسئله یا نماینده وی در جلسه شورای راهبری حضور خواهد داشت.

تبصره ۳: در صورتی که مسئله در سطح استان باشد، از رئیس بنیاد نخبگان استان برای شرکت در جلسه دعوت می شود.

۳-۲. وظایف شورا

(الف) تعیین مسائل «تقاضامحور» یا «اولویت محور» از میان فهرست مسائل پیشنهادی دبیرخانه؛

(ب) تعیین ضوابط تشکیل هسته های نخبگانی و شرایط راهبر؛

(ج) تصویب طرح، تایید هسته و تعیین ناظر؛

(د) نظارت بر فعالیتهای دبیرخانه و بررسی گزارشات دوره ای از فعالیت های آن؛

(ه) تصمیم گیری در خصوص اعتراضات و موارد خاص مرتبط با اجرای این طرح؛

(و) نظارت بر اثربخشی این شیوه نامه و پیشنهاد اصلاح شیوه نامه در صورت نیاز.

ماده ۴: وظایف دبیرخانه

دبیرخانه زیر نظر دبیر شورا با وظایف زیر تشکیل می شود:

۴-۱. احصای فهرست مسائل و چالش های کلان ملی و استانی در تعامل با متقاضیان و سایر دستگاه های اجرایی،

حاکمیتی و استانی؛

۴-۲. پیگیری و پیشنهاد حامی و اعلام فراخوان های بنیاد؛

۴-۳. پالایش و اولویت بندی مسائل و چالش های احصا شده و طرح مسائل منتخب در شورای راهبری؛

۴-۴. تعامل با دستگاه‌های اجرایی، نهادهای عمومی و بخش خصوصی به منظور جلب مشارکت مادی و معنوی آن‌ها در حل مسائل به‌عنوان «صاحب مسئله» و پیگیری اثربخشی گزارش‌های مدیریتی و سیاستی منتج از فعالیت هسته‌ها؛

۴-۵. ارائه گزارش سالیانه از اجرای شیوه‌نامه به شورای راهبری مشتمل بر تحلیل آماری موارد زیر:

۴-۵-۱. مسائل دریافتی از صاحبان مسائل؛

۴-۵-۲. متقاضیان راهبری و عضویت در هسته‌ها؛

۴-۵-۳. هسته‌های تشکیل شده و تنوع موضوعی آن‌ها؛

۴-۵-۴. انتشار یافته‌های هسته‌ها با ملاحظه مالکیت معنوی آن‌ها؛

۴-۵-۵. سرعت و سهولت فرآیندهای اجرای طرح و میزان رضایت صاحبان مسائل و اعضای

هسته‌ها در این خصوص؛

۴-۵-۶. حامیان مالی و میزان حمایت مالی جذب شده از آن‌ها؛

۴-۵-۷. میزان مشارکت جامعه مخاطب بنیاد در هسته‌های تشکیل شده؛

۴-۵-۸. میزان اثربخشی و اثرگذاری طرح از دیدگاه صاحبان مسائل و اعضای هسته‌ها؛

۴-۵-۹. تنوع اعضای هسته‌ها از جهت سطح تحصیلات، رشته‌های تحصیلی و مؤسسه‌های محل تحصیل آنان.

تبصره ۱: دبیر مجاز است به منظور انجام وظایف دبیرخانه از ظرفیت بنیادهای نخبگان استانی، دانشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری، انجمن‌های علمی و مجموعه‌های تخصصی به‌عنوان کارگزار استفاده کند.

ماده ۵: انواع هسته

هسته‌هایی که در یکی از دو دسته زیر قرار گرفته و شرایط ماده ۶ را داشته باشند، مشمول این شیوه‌نامه محسوب می‌شوند:

۱-۵. «**هسته‌های تقاضامحور**» که دارای صاحب مسئله و تأمین‌کننده مالی (دولتی یا غیردولتی) مشخص هستند

و تأمین حداقل ۷۰ درصد از هزینه‌های هسته را بر عهده گرفته باشد.

۲-۵. «**هسته‌های اولویت‌محور**» که حول مسائل چندوجهی شکل می‌گیرد و فاقد صاحب مسئله مشخص بوده

اما در عین حال به تشخیص شورای راهبری از چالش‌ها و مسائل اساسی و اولویت‌دار کشور برای رسیدن به

اهداف کشور در اسناد بالادستی است.

ماده ۶: شرایط راهبر و هسته

۶-۱. شرایط راهبر

راهبر باید دارای تخصص کافی در زمینه صورت مسئله بوده و توانایی رهبری هسته و نیز اجرای طرح در زمان مطلوب را داشته باشد. همچنین توانایی ارتباط با نهادهای صاحب مسئله برای حضور و همکاری آن‌ها در فرآیند اجرای طرح را داشته باشد.

۶-۱-۱. راهبر باید یکی از شرایط ذیل را دارا باشد.

الف) عضو هیات علمی برگزیده یکی از جوایز «طرح مرحوم دکتر کاظمی آشتیانی» یا «طرح شهید دکتر شهریاری» بنیاد؛

ب) راهبر برگزیده طرح توسعه هسته‌های مسئله‌محور پژوهشی / فناورانه (طرح شهید احمدی روشن) بنیاد با تایید معاونت مستعدان و آینده‌سازان؛

ج) عضو هیات علمی دانشگاه‌ها یا موسسات علمی و پژوهشی از جمله پارک‌های علم و فناوری و پژوهشگاه‌ها با مرتبه دانشیاری یا استادی.

۶-۱-۲. تایید صلاحیت علمی راهبر در بند «ج» از دفاتر ارتباط با صنعت دانشگاه‌ها و موسسات علمی، انجمن‌های علمی معتبر، پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد استعلام می‌شود.

۶-۲. شرایط مسئله و هسته

۶-۲-۱. مسئله، مستلزم انجام کار گروهی بوده و حل آن نیازمند شبکه‌سازی و فعالیت‌های بین رشته‌ای باشد. مسئله می‌تواند مرتبط با موضوعات کلان یا خرد کشور و همچنین مسائلی که متولی مشخصی نداشته و نیازمند کار بین رشته‌ای و بین دانشگاهی است، باشد.

۶-۲-۲. حداقل یکی از اعضای هسته، برگزیده یکی از تسهیلات بنیاد (طرح مرحوم دکتر کاظمی آشتیانی، طرح شهید دکتر شهریاری، طرح شهید دکتر چمران) باشد. سایر شرایط لازم ناظر بر هر یک از هسته‌ها را شورای راهبری مشخص می‌کند. افزایش اعضای برگزیده بنیاد، باعث افزایش امتیاز طرح خواهد بود.

۶-۲-۳. اعضای هسته توسط راهبر پیشنهاد می‌شوند و لازم است دارای تخصص‌های علمی مختلف متناسب با مسئله هسته و در سطح اجتماع نخبگانی باشند.

۴-۲-۶. راهبر می تواند برای حداکثر دو مسئله مصوب شورای راهبری، «پیشنهاد» و «هسته پیشنهادی» ارائه کند و در نهایت به عنوان راهبر حداکثر یک مسئله برگزیده شود. اعضای هر یک از هسته ها می توانند تنها در یک هسته عضویت داشته باشند.

۵-۲-۶. «پیشنهاد»، هسته پیشنهادی و ناظر آن باید به تأیید شورای راهبری برسد.

ماده ۷: پشتیبانی از هسته ها

۷-۱. پشتیبانی اثرگذاری نتایج:

بنیاد گزارش های نهایی هسته ها که به تأیید شورای راهبری رسیده باشد را با کمک صاحبان مساله به طور رسمی به مراجع ذیصلاح ارائه نموده و تا حصول نتیجه پیگیری خواهد کرد. برای این منظور مکاتبات لازم از طرف بنیاد برای ارسال گزارش به نهادهای مسئول و بالادستی صورت خواهد گرفت. همچنین برای کمک به نگهداشت، هسته های موفق به عنوان یک کانون تفکر (هیئت اندیشه ورزی) به نهادهای سیاست گذار و تصمیم گیر معرفی و پشتیبانی خواهند شد.

۷-۲. اعطای امتیاز انجام فعالیت نخبگانی به اعضای هسته ها:

فعالیت موثر در هسته ها به عنوان ایفای مسئولیت اجتماعی مندرج در سایر شیوه نامه های بنیاد نیز محسوب می شود.

۷-۳. پشتیبانی مالی:

الف) پرداخت حداکثر ۳۰ درصد از هزینه های هسته تقاضا محور بر اساس پیشنهاد مورد تأیید شورای راهبری؛

ب) پرداخت هزینه های اولویت محور بر اساس پیشنهاد مورد تأیید شورای راهبری؛

ج) تعامل بنیاد با استناداری ها و دستگاه های اجرایی به منظور اعطای تسهیلات.

تبصره ۱: از طرح های مرتبط با مسائل مناطق کم برخوردار با تأیید شورای راهبری حمایت مالی بیشتری به عمل خواهد آمد.

تبصره ۲: حداکثر تعداد هسته های مورد حمایت و سقف اعتبار هسته ها به صورت سالانه توسط قائم مقام بنیاد ابلاغ می شود.

تبصره ۳: اعطای تسهیلات بند ۷-۳ بخش الف، منوط به پرداخت حداقل ۷۰ درصد از هزینه‌های طرح، از سوی صاحب مسئله و حامی و ارائه مستندات پرداخت آن به بنیاد است.

تبصره ۴: اعتبار هسته در هر مرحله مطابق با ضوابط قرارداد و پس از تایید ناظر و شورای راهبری بر اساس سهم مشخص شده برای هر یک از اعضای هسته توسط راهبر به حساب آن‌ها واریز خواهد شد.

تبصره ۵: سهم راهبر نمی‌تواند بیش از یک سوم از کل اعتبار هسته باشد. حداقل تعداد اعضای هسته با راهبر می‌تواند ۴ نفر باشد.

ماده ۸: فرایند اجراء

- ۱-۸. مسائل کلان ملی و استانی توسط دبیرخانه از مراجع معتبر احصاء خواهد شد.
- ۲-۸. دبیرخانه، فهرست پیشنهادی مسائل را پس از پالایش و بررسی شرایط در دو دسته «هسته‌های تقاضامحور» و «هسته‌های اولویت‌محور» جهت تصویب به شورای راهبری ارائه می‌کند.
- ۳-۸. شورای راهبری فهرست نهایی مسائل، شرایط و ضوابط تشکیل هسته‌ها (شامل اهداف نهایی و صلاحیت راهبر) را تصویب و جهت ادامه فرآیند به دبیرخانه ارسال می‌کند.
- ۴-۸. دبیرخانه، فهرست نهایی مسائل، شرایط و ضوابط تشکیل هسته را طی فراخوان به اجتماع نخبگانی اطلاع‌رسانی می‌کند.
- ۵-۸. راهبر مطابق با ضوابط اعلامی دبیرخانه، «پیشنهاد» و «هسته پیشنهادی» خود را اعلام می‌کند.
- ۶-۸. دبیرخانه پس از انطباق اولیه «پیشنهاد» و «هسته پیشنهادی» راهبر با شرایط و ضوابط مصوب شورای راهبری، «پیشنهاد»، «هسته پیشنهادی» و «ناظر پیشنهادی» را جهت تصویب در شورای راهبری طرح می‌کند. در صورت تایید «پیشنهاد»، شورای راهبری میزان حمایت بنیاد و صاحب مسئله (در مسائل تقاضامحور) از هسته را تعیین می‌کند.
- ۷-۸. در مسائل «تقاضامحور»، قرارداد سه‌جانبه میان بنیاد، دانشگاه یا راهبر و صاحب مسئله منعقد می‌شود. در مسائل «اولویت‌محور» نیز قرارداد میان بنیاد و راهبر منعقد خواهد شد.
- ۸-۸. راهبر، بر اساس پیشنهاد تأییدشده طرح را اجرا می‌کند.
- ۹-۸. راهبر با دعوت پیوسته از صاحب مسئله برای همراهی در جلسات، امکان تبیین صورت مسئله، درک شرایط سازمانی و ملاحظات صاحب مسئله و ارتباط صاحب مسئله با اعضای هسته را فراهم می‌کند.

۸-۱۰. راهبر، بر اساس برنامه زمان بندی «پیشنهاد»، گزارش های دوره ای هسته را به ناظر و دبیرخانه (و حسب مورد به صاحب مسئله) ارسال می کند.

۸-۱۱. ناظر، ضمن بررسی گزارشات دریافتی از راهبر در هر مرحله، نتیجه بررسی خود را برای دبیرخانه ارسال می کند. در هسته های تقاضامحور ناظر از طرف صاحب مسئله معرفی شود تا ارتباط سازمانی بین هسته و صاحب مسئله ایجاد شود.

تبصره ۱: دبیرخانه، در صورت لزوم می تواند با بهره گیری از ظرفیت کارگروه های تخصصی بنیاد یا کارگروه های داوری تخصصی سایر نهادهای علمی نسبت به ارزیابی گزارش نهایی هسته اقدام کند.

۸-۱۲. در صورت تأیید گزارش دوره ای راهبر در شورای راهبری بر اساس گزارش ناظر، حق الزحمه طرح، به میزان پیشرفت طرح به راهبر پرداخت می شود.

ماده ۹: تفسیر مفاد و نظارت

شرح موارد مسکوت و تفسیر مفاد این شیوه نامه، بر عهده معاونت و تشخیص و تصمیم گیری در مواردی که به تشخیص معاونت، موارد خاص شناخته می شوند بر عهده قائم مقام بنیاد است. نظارت بر حسن اجرای شیوه نامه به عهده مدیر کل دفتر اثربخشی می باشد.

ماده ۱۰: تصویب و اجراء

این شیوه نامه مشتمل بر یک مقدمه، ده ماده و ده تبصره، در تاریخ ۱۴۰۱/۰۷/۱۸، به تصویب قائم مقام بنیاد ملی نخبگان رسید و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.

ناصر باقری مقدم
قائم مقام بنیاد ملی نخبگان